

nog razvoja ovog šireg područja, koje po geografskim i ostalim prirodnim značajkama čini jednu cjelinu, gotovo je nemoguće ispravno sagledati razvoj manjih teritorijalnih jedinica. To posebno važi za nedovoljno razvijene komune, čiji razvitak treba da se vezuje na razvoj ostalih razvijenih komuna riječke regije. Uz izradu ovog regionalnog dugoročnog programa trebalo bi pristupiti i obradi detaljnih planova za optimalne mogućnosti razvijanja, i to za pojedine općine: Rijeka, Crikvenica, Opatija, Krk, Lošinj, Rab, Pag i Senj.

Napominje se da je Kvarner bio prvo područje koje je još prije jednog decenija imalo razrađen prostorni regionalni plan. Međutim, nije se pristupilo njegovoj ekonomskoj razradi niti projekcijama privrednog rasta, pa je taj plan danas upotrebljiv samo djelomično.

Stjepan Frančišković

Deseti svezak »ARHIVSKOG VJESNIKA«, Zagreb 1967. god.

U Zagrebu je 1967. god. izašao deseti svezak »Arhivskog vjesnika«, godišnjaka arhivskih ustanova Hrvatske — koji ujedno označava i jubilej te publikacije, jer je od 1958, kada je taj godišnjak pokrenut, pa do zaključno 1967. god. izašlo deset svezaka.

Bernard Stulli je u uvodnom članku — »Uz deseti svezak 'Arhivskog vjesnika'« — ukratko iznio osnovne smjernice tog »Vjesnika«, kao i podatke o tome što je sve tiskano u toj publikaciji; zapravo je taj uvodnik dobra informacija o dosadašnjim godištim »Arhivskog vjesnika«, iako su podaci izneseni kao sumarni prikaz problematike koju »Vjesnik« sadržava.

Ovaj jubilarni broj podređen je osnovnoj koncepciji te publikacije — izdavanju relevantne građe iz historije Hrvatske. U rubrici »Građa« tiskani su ovi prilozi: Bernard Stulli, *Novi prilozi građi za historiju revolucionarnog pokreta mornara na našoj obali 1917—1918 (I);*

Mirko Androić, *»Nauvka tkalechkoga mestre modussi nauade, red, szloboschine y prauicze« (Pravila ceha tkalaca u Varaždinu iz god. 1561); Josip Adamček, Novi dokumenti o ugušivanju seljačke bune 1573; Josip Lučić, Neobjavljene isprave i akti XIII stoljeća iz dubrovačkog arhiva.* Svi ti radovi imaju kratak uvod u problematiku, a popraćeni su bilješkama, pa je tako ta interesantna građa, kao što se iz naslova vidi, stručno obrađena, postala dostupna široj javnosti.

U rubrici »Članci i rasprave« obrađeni su uglavnom problemi iz popisivanja građe. To su prilozi: Stjepan Bačić, *Evidentiranje arhivske građe izvan arhiva; Danica Božić-Bužančić, Popisivanje arhivske građe na području Historijskog arhiva u Splitu; Mirko Androić, Historijski arhiv u Varaždinu u akciji evidentiranja i popisivanja arhivske građe izvan arhiva; Metod Hrg, Sređivanje biskupskog arhiva u Zagrebu godine 1815.* O restauriranju dokumenata u toj rubrici piše Tatjana Ribkin-Puškadija, *Restauriranje dokumenata laminacijom, s posebnim osvrtom na laminator (impreg-nator) jugoslavenske proizvodnje.*

Drugačiji karakter imaju prilozi Nade Klaić i Bartola Zmajića objavljeni također u rubrici »Članci i rasprave«. N. Klaić je u radu *Mljetski falsifikati* ne samo podvrgla kritici dokumente o samostanu sv. Marije na otoku Mljetu već je, osvrćući se kritički na literaturu o tom problemu, donijela i zaključak da se očito radi o falsifikatima.

Bartol Zmajić u radu *Mjere dvorske komore u Beču protiv opticaja dubrovačkih talira u Hrvatskoj od g. 1764 do 1772.* opisao je ne samo izgled dubrovačkih talira već i mjere koje je dvorska komora u Beču poduzela da spriječi upotrebu tog dubrovačkog novca na teritoriju Hrvatske. On se poslužio i literaturom, a kao prilog donio je i nekoliko dokumenata o problematiki koju je opisao.

U ovom broju »Arhivskog vjesnik« tiskani su u rubrici »Prikazi

i recenzije« osvrtni na arhivističke časopise u inozemstvu. To su prilozi B. Stullija, T. Ribkin, J. Paver i M. Križmana. Tiskana je također stalna rubrika »Vijesti« — u kojoj su svoje priloge dali M. Androić i M. Hrg. ka«, kao i ostali, vrijedna je publikacija u kojoj je stručno obrađena važna građa iz hrvatske historije, pa taj vjesnik zapravo ispunjava u velikoj mjeri prazninu u izdavanju građe iz hrvatske povijesti. Prilozi objavljeni u rubrici »Rasprave i članci« vrijedan su prilog arhivisti-ci, ali i historijskoj nauci.

Bosiljka Janjatović

50 GODINA REVOLUCIONARNOG SINDIKALNOG POKRETA U JUGOSLAVIJI

Novinsko poduzeće »Radnička štampa« tiskalo je u Beogradu prošle, 1969. godine, knjigu »50 godina revolucionarnog sindikalnog pokreta u Jugoslaviji« — rad trinaest autora. U knjizi je obuhvaćen period od stvaranja prvih sindikalnih organizacija na današnjem području Jugoslavije pa sve do djelovanja sindikata u privrednoj i društvenoj reformi, dakle, od kraja prošlog stoljeća pa do današnjih dana. Namijenjena je široj javnosti, a već je iz naslova i opsega (276 str.) jasno da se radi o kratkom pregledu razvoja sindikalnog pokreta na spomenutom području (knjiga ima i takav podnaslov — »Kratak historijski pregled«). To je ujedno i prvi opširniji pregled razvoja sindikalnog pokreta kod nas, koji je bio najprije pod utjecajem socijaldemokracije, a zatim pod utjecajem Komunističke partije Jugoslavije.

U uvodnom dijelu obrađen je u najkraćim crtama sindikalni pokret do 1918. god. — do stvaranja Kraljevine SHS. Dušan Kermauner obradio je sindikate na području Slovenije, Mladen Vukomanović u Srbiji i Crnoj Gori, Elza Tomac na teritoriju Hrvatske, Dušan Kecić u Vojvodini, Nedim Šarac u Bosni i Hercegovini, a Dančo Zografski u Makedoniji. Svi su ti autori prika-

zali nastajanje i prve početke sindikalnih organizacija, njihovu orijentaciju — što znači da su prikazali razvoj sindikata pod utjecajem socijaldemokratskih stranaka.

Razvoj i djelovanje sindikata pod utjecajem Komunističke partije Jugoslavije, od 1919. do 1945. god. obrađeni su u pet poglavlja, koje su pripremili ovi autori: Dragoje Živković prikazao je razdoblje 1919—1920. godine — što znači vrijeme nastajanja sindikata pod utjecajem KPJ i prvu godinu njihove aktivnosti — u poglavlju »Borba za ujedinjenje sindikalnog pokreta (1919—1920)«. Ubavka Vujošević prikazala je uglavnom djelovanje Nezavisnih sindikata u poglavlju »Strujanja i odnosi u sindikalnom pokretu (1921—1929)«; situaciju u kojoj se našla Komunistička partija nakon zabrane rada Nezavisnim sindikatima prikazala je Dragica Lazarević u poglavlju »Sindikalni pokret u uslovima monarhofašističke diktature (1929—1934)«; Pero Damjanović prikazao je borbu komunista za osvajanje reformističkih sindikata i njihove uspjehe u toj borbi u poglavlju »Jačanje revolucionarnog sindikalnog pokreta (1935—1945)«.

Svi su ti autori posvetili više pažnje prikazu stavova KPJ prema radu u sindikatima nego njihovoj svakodnevnoj čisto sindikalnoj aktivnosti, i sve to u ovisnosti o međunarodnom sindikalnom pokretu. Tako je dijelu te problematike posvećeno jedno cijelo poglavlje, koje je napisala Milena Gecić — »Osni-vanje Balkanskog sindikalnog sekretarijata«. (To se zbililo u toku 1920. godine).

Razdoblje nakon 1945. god. obradili su Branko Petranović u poglavlju »Sindikati od obnavljanja do uvođenja samoupravljanja (1945—1950)«, te Dušan Bilandžić u poglavl-jima »Savez sindikata u borbi za radničko samoupravljanje (1950—1965)« i »Sindikati u ostvarivanju privredne i društvene reforme (1965—1969)«.

Šteta je što ta knjiga, upravo zato što se radi o jedinom opširnijem pregledu sindikalnog pokreta pod utjecajem socijaldemokracije i kasnije Komunističke partije Jugoslavije, nema znanstvenog aparata,

**KRČKI
ZBORNIK**

1

**KRK
1970**

KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 1

Urednički odbor:

dr BRANKO FUČIĆ
PETAR STRČIĆ (glavni urednik)

dr NIKOLA ŠPANJOL

RIKARD ŽIĆ
RUDOLF ŽIĆ

Ovaj je svezak uredio:
PETAR STRČIĆ

Nacrt korica:
dr BRANKO FUČIĆ